

## Umhverfis- og orkustofnun

Suðurlandsbraut 24

108 Reykjavík

b.t. Vigdís Louise Jónsdóttir

Málsnr. 2026- 05-0318

Hafnarfjörður 15.5.2026

### Efni: Álit Hafrannsóknastofnunar á líklegum áhrifum Kvíslartunguvirkjunar á vatnsformfræði í vatnshlotinu Þjóðbrókargili (101-433-R).

Umhverfis- og orkustofnun hefur beðið Hafrannsóknastofnun um álit á mati á áhrifum fyrirhugaðrar Kvíslartunguvirkjunar á vatnsformfræði vatnshlotsins Þjóðbrókargil nr. 101-433-R (kafla 5.4.1) sem Verkís vann fyrir hönd Orkubús Vestfjarða<sup>1</sup>. Sérstaklega var beðið um mat á útreikningum sem fram koma í töflu 5-10 á bls. 36 á vatnsformfræðilegum breytingum sem líklegt er að verði vegna framkvæmdanna.

Samkvæmt skýrslu Verkís er niðurstaðan sú að framkvæmdin muni valda því að vatnsformfræði vatnshlotsins fari úr *mjög góðu í gott ástand*. Það er fengið með því að nota aðferðir í skýrslu VÍ, Hafró og NÍ<sup>2</sup>. Jafna 2 í þeirri skýrslu var notuð til að reikna heildareinkunn fyrir breytingar á ólíkum matsþáttum sem lýsa gæðapáttunum; formfræði, samfella og vatnsbúskapur. Hins vegar er eftirfarandi hins vegar tekið fram á bls. 36 í þeirri skýrslu:

Útkoman úr reikningum samkvæmt jöfnum 1 og 2 gefur til kynna vatnsformfræðilegt ástand straumvatns út frá sameinuðum einkunnum fyrir alla gæðapættina. Bent er á að aðferðin getur ofmetið ástand vatnshlota sem hafa orðið fyrir miklum áhrifum af einum matsþætti en ekki af öðrum. Í þeim tilvikum væri rétt að horfa einungis til matsþáttarins sem fær lökustu útkomuna ef sá þáttur hefur afgerandi áhrif á lífríki vatnshlotanna samkvæmt sérfræðimati og móta vinnureglur út frá því. Dæmi um það er vatnsformfræði farvegjar sem er þurr vegna veitingu vatns á milli vatnasviða. Breytingar á þeim farvegi eru mestar á vatnsbúskap, en gætu haft lítil eða engin áhrif á aðra vatnsformfræðilega gæðapætti (formfræði og samfella). Við mat á vatnsformfræðilegu ástandi þess farvegjar væri best að nota aðeins útkomu á matsþátta sem fá lægstu einkunn (vatnsbúskap) í stað þess að sameina útkomu úr öllum gæðapáttunum.

Hafrannsóknastofnun telur að umfang vatnsformfræðilegra breytinga sé það mikið í Þjóðbrókargili að ólíklegt sé að vatnshlotið nái góðu vistfræðilegu ástandi m.t.t. vatnsformfræði eftir framkvæmdir. Um 80% af vatni verður tekið úr Þjóðbrókargili með stíflu í Efri-Kotvötnum og þar verður aðeins vatn sem berst í farveginn neðan við stífluna. Þar af leiðandi er það mat Hafrannsóknastofnunar að það hefði verið réttara að meta vatnsformfræðilegt ástand eftir virkjanaframkvæmdir út frá þeim gæðapætti sem fær lökustu einkunnina, sem er vatnsbúskapur (D1 og D2 í töflu 7 í skýrslu fagstofnanna). Miðað við það er einkunn fyrir vatnsformfræði (D1) í Þjóðbrókargili eftir virkjun 2,80 sem endurspeglar *ekki viðunandi ástand* (2,6-3,4).

Fyrir hönd Hafrannsóknastofnunar

*Eyðm Salome Þríksdóttir*

<sup>1</sup> Verkís 2025. Kvíslartunguvirkjun og vatnshlot. Ástandsflokkun og áhrifamat. Afurðareinkenni 462819

<sup>2</sup> Svava Björk Þorlákssdóttir (2023). Aðferðir við mat á mjög góðu vatnsformfræðilegu ástandi straum- og stöðuvatna. Skýrsla HV 2023-35, NÍ 23005, VÍ 2023-011. 52 bls.